

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора Оксіня Віталія Юрійовича на дисертацію Поліщука Вадима Олександровича на тему «Адміністративно-правовий механізм імплементації європейських стандартів регулювання штучного інтелекту в Україні», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

1. Актуальність теми дисертаційного дослідження

Сучасний етап розвитку публічного адміністрування в Україні визначається посиленням євроінтеграційних процесів та необхідністю адаптації національної правової системи до стандартів Європейського Союзу у сфері цифрового регулювання. У цьому контексті особливого значення набуває формування адміністративно-правових засад використання систем штучного інтелекту як інструменту реалізації владних повноважень та організації управлінських процесів.

Актуальність теми зумовлена тим, що імплементація європейських стандартів регулювання штучного інтелекту потребує не лише формального відтворення відповідних норм, а їх системної інтеграції у національну модель публічного адміністрування. Водночас чинне правове регулювання у цій сфері характеризується відсутністю комплексного адміністративно-правового механізму, недостатньою визначеністю інституційної структури та процедурних засад використання AI-систем у діяльності органів публічної адміністрації.

Визначальним чинником актуалізації дослідження є орієнтація України на гармонізацію законодавства із правом Європейського Союзу, зокрема положеннями Регламент (ЄС) 2024/1689. У цьому зв'язку дослідження безпосередньо кореспондує з Планом законопроектної роботи Верховної Ради України на 2026 рік, затвердженим Постановою Верховної Ради України від 10 лютого 2026 р. № 4774-IX, яким передбачено розроблення проекту Закону України «Про штучний інтелект», спрямованого на гармонізацію національного законодавства із зазначеним Регламентом.

Отже, дисертаційна робота є своєчасною та науково обґрунтованою, оскільки спрямована на вирішення комплексної проблеми формування адміністративно-правового механізму імплементації європейських стандартів регулювання штучного інтелекту в Україні.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій

Дисертаційне дослідження відзначається належним рівнем наукової обґрунтованості сформульованих положень, висновків і рекомендацій, що забезпечується системним і комплексним підходом до аналізу проблематики імплементації європейських стандартів регулювання штучного інтелекту в Україні. Автор послідовно поєднує теоретичні напрацювання адміністративно-правової науки з аналізом нормативно-правової бази Європейського Союзу та України, зокрема актів цифрового асґвіс, що дозволило сформувати цілісне уявлення про зміст і структуру відповідного адміністративно-правового механізму. Обґрунтованість отриманих результатів підтверджується логічною побудовою дослідження, узгодженістю між поставленими завданнями та висновками, а також опорою на актуальні європейські підходи до регулювання штучного інтелекту, включаючи положення Регламент (ЄС) 2024/1689. Використання емпіричних матеріалів і аналітичних джерел сприяло виявленню ключових нормативних, інституційних і процедурних проблем національної моделі регулювання, що, у свою чергу, забезпечило належну аргументованість запропонованих автором напрямів її вдосконалення. Загалом наукові положення дисертації характеризуються внутрішньою логічною єдністю, доказовістю та практичною орієнтованістю.

3. Наукова новизна положень, висновків, пропозицій дисертації

Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає у формуванні комплексного адміністративно-правового підходу до імплементації

європейських стандартів регулювання штучного інтелекту як складової трансформації національної системи публічного адміністрування. Характерною рисою роботи є орієнтація не на фрагментарне запозичення окремих регуляторних інструментів, а на побудову цілісного адміністративно-правового механізму, що поєднує нормативні, інституційні, процедурні та контрольні компоненти.

До найбільш вагомих результатів, одержаних уперше, слід віднести сформульоване автором визначення адміністративно-правового механізму імплементації європейських стандартів у сфері штучного інтелекту, у якому обґрунтовано його функціональне призначення як інструменту впорядкування використання AI-систем у діяльності публічної адміністрації, забезпечення правомірності адміністративних рішень та створення умов для їх ефективного контролю й оскарження. Науково значущим є також положення про імплементаційний характер такого механізму, який розглядається як процес функціональної адаптації європейських стандартів через визначення компетенції суб'єктів публічного адміністрування, запровадження спеціальних адміністративних процедур, механізмів нагляду та алгоритмічного аудиту.

Окремої позитивної оцінки заслуговує розроблена здобувачем модель адміністративно-правового механізму імплементації, що ґрунтується на поєднанні ризик-орієнтованого підходу, процедур оцінювання впливу та ризиків, інструментів державного нагляду, реєстрації та документарної простежуваності використання систем штучного інтелекту як взаємопов'язаних елементів єдиної системи AI governance. Запропонована модель узгоджується з підходами, закріпленими у Регламент (ЄС) 2024/1689, та адаптована до особливостей національної правової системи.

До результатів, що отримали подальший розвиток, належать положення щодо переходу від програмно-декларативного до адміністративно-процедурного підходу до регулювання штучного інтелекту, а також наукові підходи до оцінки сучасного стану національного регулювання через виокремлення його системних дефектів, зокрема нормативної фрагментарності,

інституційної невизначеності та процедурної неврегульованості. Важливим є також уточнення змісту адміністративно-правових гарантій у досліджуваній сфері через їх реалізацію в адміністративній процедурі, зокрема у вимогах до обґрунтованості адміністративного акта та забезпеченні належного рівня контролю за використанням систем штучного інтелекту.

Загалом наукова новизна результатів дослідження є обґрунтованою, внутрішньо узгодженою та підтверджується змістом дисертаційної роботи, що свідчить про самостійний і комплексний характер проведеного наукового дослідження.

4. Оформлення дисертації та автореферату дисертації

Дисертаційна робота оформлена відповідно до встановлених вимог, що висуваються до наукових досліджень за спеціальністю 12.00.07, з дотриманням правил щодо структури, обсягу, оформлення посилань і списку використаних джерел. Автореферат виконано українською мовою, він адекватно відтворює зміст дисертації, відображає її основні положення, результати та висновки, а також відповідає дисертаційній роботі за змістом.

Структурна побудова дисертації характеризується внутрішньою логікою та послідовністю викладу. Матеріал організовано за принципом переходу від теоретико-правового осмислення проблематики до аналізу європейських стандартів регулювання штучного інтелекту та подальшого обґрунтування напрямів їх імплементації у національну систему публічного адміністрування, що забезпечує цілісність дослідження та узгодженість між його структурними елементами.

Мета і завдання дослідження, визначені у вступі, реалізовані у повному обсязі та відображені у змісті відповідних розділів. Сформульовані наукові положення і висновки мають аргументований характер, впливають із проведеного дослідження та об'єднані єдиною концептуальною ідеєю

формування адміністративно-правового механізму імплементації європейських стандартів регулювання штучного інтелекту.

Узагальнюючі висновки логічно кореспондують змісту дисертації, відображають отримані результати та свідчать про завершеність і системність проведеного наукового дослідження.

5. Повнота викладу результатів в опублікованих працях

Основні наукові положення, висновки та результати дисертаційного дослідження знайшли належне відображення у наукових публікаціях здобувача, що свідчить про їх достатній рівень апробації та відповідність змісту дисертації. Результати дослідження оприлюднені у шести наукових статтях у фахових виданнях з юридичних наук, а також у тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Аналіз змісту опублікованих праць дає підстави стверджувати, що вони охоплюють усі ключові напрями дисертаційного дослідження. Зокрема, у публікаціях, присвячених еволюції наукових підходів до розуміння штучного інтелекту як об'єкта правового регулювання, розкрито теоретико-правові засади дослідження. Питання формування політики Європейського Союзу у сфері регулювання штучного інтелекту та визначення її сучасних орієнтирів висвітлені у відповідних наукових статтях.

Суттєвий науковий інтерес становлять публікації, у яких досліджено інституційно-правову модель публічного адміністрування у сфері штучного інтелекту, зокрема роль Європейської Комісії як ключового суб'єкта формування та координації політики ЄС, а також взаємодію положень Регламент (ЄС) 2024/1689 з іншими актами цифрового *acquis* Європейського Союзу. Окремі публікації присвячені аналізу сучасного стану та проблем правового регулювання штучного інтелекту в Україні, що кореспондує із підрозділами 1.3 та 3.1 дисертації.

Тези наукових доповідей доповнюють і конкретизують окремі аспекти дослідження, зокрема питання правової визначеності поняття штучного інтелекту, координаційно-контрольних механізмів публічного адміністрування у відповідній сфері, а також загальноєвропейського підходу до формування політики AI governance .

Таким чином, опубліковані праці здобувача системно відображають зміст дисертаційного дослідження, охоплюють його теоретичні, інституційні та процедурні аспекти, а також підтверджують належний рівень апробації, наукової обґрунтованості та практичної спрямованості отриманих результатів.

6. Зауваження і дискусійні положення

Незважаючи на високий науково-теоретичний рівень дисертаційного дослідження, комплексність і системність викладених положень, окремі аспекти роботи викликають наукову дискусію та потребують додаткового уточнення або подальшого розвитку. З огляду на це доцільно звернути увагу на такі зауваження та дискусійні положення.

1. У дисертаційному дослідженні значну увагу приділено концепції *trustworthy AI* як складовій формування європейських стандартів регулювання штучного інтелекту. Водночас, з огляду на її етико-ціннісний характер, чи не вбачає автор ризику того, що використання таких оціночних категорій може ускладнювати забезпечення правової визначеності в межах адміністративно-правового механізму регулювання штучного інтелекту?

2. У дисертації обґрунтовується, що європейська модель регулювання штучного інтелекту поєднує інноваційний розвиток із запровадженням регуляторних обмежень. Водночас, з огляду на достатньо жорсткий характер вимог до високоризикових систем, чи забезпечує, на Вашу думку, сучасна модель Європейського Союзу належний баланс між стимулюванням інновацій та регуляторним впливом, чи все ж існує ризик надмірної зарегульованості?

3. У роботі обґрунтовується, що правове регулювання штучного інтелекту в Україні перебуває на стадії концептуалізації, а також окреслюються ризики,

пов'язані з випередженням практики його застосування формуванням належних правових гарантій. Водночас ці ризики подані переважно на загальнотеоретичному рівні. У цьому контексті було б цікаво уточнити, які з них, на Вашу думку, є найбільш критичними саме для адміністративної практики та яким чином вони проявляються у конкретних процедурах і при прийнятті адміністративних актів.

4. У роботі представлено значний за обсягом і змістом порівняльно-правовий матеріал, що охоплює еволюцію політики Європейського Союзу у сфері штучного інтелекту, особливості інституційної архітектури та взаємодію положень AI Act із актами цифрового acquis.⁴ Враховуючи складність і багаторівневий характер зазначеного матеріалу, доцільним видається розглянути можливість його додаткового узагальнення шляхом включення структурованої таблиці або схеми у ці розділи, що відобразила б ключові елементи відповідної моделі. Такий підхід міг би сприяти підвищенню наочності викладу та полегшити сприйняття окремих аспектів дослідження.

5. У дисертації широко використано програмні, стратегічні, рекомендаційні та нормативні документи Європейського Союзу, що є виправданим з огляду на євроінтеграційний характер дослідження. Водночас у деяких фрагментах доцільним було б більш послідовно розмежувати їх юридичну природу: обов'язкові акти права ЄС, акти soft law, політичні документи та експертні настанови.

7. Загальний висновок

Дисертаційна робота Поліщука Вадима Олександровича на тему «Адміністративно-правовий механізм імплементації європейських стандартів регулювання штучного інтелекту в Україні» характеризується належним рівнем наукової новизни, обґрунтованістю сформульованих положень, висновків і рекомендацій, а також актуальністю досліджуваної проблематики, що відповідає сучасним вимогам до наукових досліджень у галузі адміністративного права. Автореферат адекватно відображає зміст дисертації,

узгоджується з її структурою, основними результатами та висновками, а також оформлений відповідно до встановлених вимог.

Представлене дослідження є комплексним науковим опрацюванням проблематики адміністративно-правового регулювання штучного інтелекту та імплементації європейських стандартів у цій сфері, що має істотне значення для розвитку адміністративно-правової науки, зокрема у частині формування сучасних підходів до регулювання цифрових технологій у діяльності публічної адміністрації. Дисертація відзначається системністю, логічною завершеністю та самостійністю наукового пошуку, містить теоретично обґрунтовані й практично орієнтовані результати, спрямовані на вдосконалення нормативного, інституційного, процедурного та контрольного забезпечення у сфері використання систем штучного інтелекту.

Узагальнюючи викладене, слід констатувати, що дисертація Поліщука Вадима Олександровича «Адміністративно-правовий механізм імплементації європейських стандартів регулювання штучного інтелекту в Україні» є завершеним, самостійним і ґрунтовним науковим дослідженням, яке відповідає встановленим вимогам, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент –

доктор юридичних наук, професор,

професор кафедри публічного управління,

адміністрування та права Національного університету

«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Віталій ОКСІНЬ

